

Hur sprids växter?

Hur kan växter flytta sig till nya områden, när de varken har fötter, ben eller vingar att förflytta sig med? Växter kanske inte kan flytta sig själva, men däremot har många av dem utvecklat sinnrika system för att sprida sina frön. Se till exempel maskrosens fallskärmar som svävar iväg med fröet som en liten passagerare!

Fröspridning är naturens sätt att se till att inte alla frön från samma planta växer upp på precis samma ställe. En del frön sprids med vinden, andra följer med vattnet och somliga sprids med hjälp av människor och andra djur. Frön som sprids med vinden är ofta mycket små och lätta och produceras i stora antal. Deras flyghjälpmiddel är mycket välanpassade med tyngdpunkten på precis rätt ställe. Flygplanskonstruktörer har försökt efterlikna dem, utan att lyckas lika bra som naturen själv!

Frön som sprids med djur är antingen taggiga, sträva eller klabbiga, så att de kan åka med som passagerare, eller så har de en välsmakande frukt med en hård osmältbar kärna som t.ex. fåglar tar med sig långa sträckor.

Förutom med djur eller vind kan växter även spridas med *vatten*. Näckros och al är två sådana svenska arter. Vatten kan transportera frön mycket långa sträckor – det finns exempel på frön som har färdats över Stilla Havet ända från Afrika till Australiens västkust, för att sedan gro där!

Det finns också växter som slungar iväg sina frön. Ett par sådana arter är blekbalsamin och sprutgurka. Fröna kastas ut med hög fart om man rör vid frukten. På så vis sprids fröna en bit bort från moderplantan.

Tussilagon frön sprids med vinden.

Blekbalsamin kastar iväg sina frön.

✎ *Spridningsförsök.*

Fyll en stor kruka med jord och ställ utomhus. Använd blomjord, som är steril. Följ utvecklingen i krukans under ett år. Vilka växter kommer upp? Hur kan de tänkas ha hamnat där?

✎ *Samla och titta på frön*

Samla olika sorters frön i naturen. Gör en sortering. Vilka kan tänkas sprida sig på likartade sätt? Vad har de gemensamt och vilka är skillnaderna? Genom att titta närmare på olika sorters frön kan man studera likheter och skillnader i växtrieter och få en del artkunskap på köpet.

Lönnens frukter faller ner som små snurrande propellrar. Fröna som finns i frukten kommer på så vis en bit bort från trädet.

Kardborrens torra blomställning har små hullingar som gör att de fastnar i hår och päls och följer med djur till nya platser, där fröna kan gro.

Körnbär är omtyckta av fåglar. Bärens kärnor som är mycket svårsmälta passerar genom fåglarnas tarmkanal och via spillningen sprids fröna till nya områden.

Maskrosens frön bärs iväg av vinden med sina "fallskärmar".

